

A presbiteri tisztség és az egyetemes papság elve

Még mi, reformátusok sem tudunk egykönnyen szabadulni a hierarchikus gondolkozástól, világi vagy más egyházi struktúrákat veszünk át, pedig mindnyájan többször is hallottuk Jézus figyelmeztetését: de közöttetek ne így legyen, mert titeket csak egyfajta különbözőség határozhat meg: a szolgálat elsőse (Mt 20,20–27). A gyülekezet minden tagjának, a lelkipásztornak, az egyházban minden tisztségviselőnek és tisztviseelőnek tudnia kell, hogy különbség van a *hivatal* és a *hivatás* között. Kell lennie hivatali, azaz közigazgatási alá- és fölrendeltségnek, de ez önmagában nem üdvösség kérdése, az viszont igen, hogy hivatalunkban vagy azon kívül megszülessék bennünk a hivatástudat. Ez pedig azt jelenti, hogy Isten elhív és elküld, s erre a megszólított ember egész életével válaszol.

Isten elhívó szava először a keresztségben hangzik el, és aki így keresztyénné lett, kötelezett, hogy megbízatásának eleget tegyen. Akik ezt felismerik, azok az *egyetemes papság* nagy „rendjéhez” tartoznak. Hitvallásunk hangsúlyozza a papi hivatal és az egyházi szolgálat közötti különbséget, azaz, hogy az első közös minden keresztyénnel, a második viszont nem.¹ Az egyetemes és a sajátos megkülönböztetése egyik református alapelvünk, s ilyen értelemben nyilatkoznak dogmatikáink is: „Mi mindnyájan, akik megkeresztelttünk, egyenlőképpen papok vagyunk, szavunkkal és egész életünkkel a magunk körében Krisztus hivatott bizonyágtetői. Külön papi rendre Krisztus egyházában nincs szükség, ilyent az Újszövetség nem ismer.”² Az egyetemes papság elve protestáns sajátosság, gyökerei azonban mélyebben, az Ószövetségben vannak. Isten Izráelt magának választotta, „papok királyságává, szent néppé” tette (2Móz 19,6). Az ószövetségi pap szolgálata háromirányú volt: *áldozott, imádkozott* a népért és *képviselte* Istent a nép és a népet Isten előtt. Az Újszövetség Jézus Krisztust főpaprak nevezi, egyedül Őt, aki bűneltörő áldozatot mutatott be, aki imádkozik érettünk és Ő az egyedüli Közbenjáró (képviselő) Isten és ember között. A keresztségben Isten Krisztus vére által magának pecsételi el, szenteli meg az embert, aki így részesül az Ő prófétaí, *papi* és királyi kenetéből. Káténk bizonyága szerint Krisztus kenetének részese, azaz keresztyén, s mint ilyen kapja a küldetést, hogy magát élő hálaáldozatul Istennek szentelje.³ Valljuk, hogy nem apostoli szukcesszió van, hanem a keresztyén gyülekezet minden tagja örököse és utóda Krisztus főpapságának.⁴

Egyértelmű, hogy Isten minden keresztyénnek elfogadja életáldozatát, meghallgatja imádságát, noha ez nem jut el minden hívő tudatáig. Kicsit bővebben kell szólnunk az egyetemes papság minden tagjának *képviselési* megbízásáról. Az élet odaáldozása Istennek, az imádkozás Isten felé fordulást jelent, a képviselő viszont azt, hogy megbízatást érez

¹ II. Helvét Hitvallás. XVIII/8.

² Török István: *Dogmatika*. 402.

³ Lásd a *Heidelbergi Káté* 31. és 32. fejeletének összefüggését.

⁴ Azt is mondhatjuk, hogy nálunk a *successio apostolica* nem a püspökre vonatkozik, s tartalmát így határozhatjuk meg: *successio membrorum ecclesiae*.

környezete felé. Isten a kiválasztott népet papok királyságává, szent néppé tette, s ez nem csupán helyzetet jelent, hanem küldetést is a világ felé. Ahogyan az ószövetségi pap képviselte Istent Izráel előtt, úgy az egész Izráel Isten képviselője a többi nép felé. A 2Móz 19,6-ban elhangzó kijelentés főleg Ézsaiásnál visszhangzik, s közismert univerzalizmusa egy pár kijelentésében olvasható: Izráelt Isten a népek szövetségévé, a pogányok világosságává akarja tenni, hogy szabadítása a föld határáig eljusson (42,6; 49,6), hogy majd ehhez a világossághoz a népek is eljöjjenek (60,3). Ezzel teljes összhangban mondja Péter apostol, hogy a gyülekezet (tagjai) választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, hogy hirdesse Isten nagy tetteit (1Pt 2,9, lásd még Jel 1,6). Az egyetemes egyház is ilyennek ismeri fel önmagát, teljesíti küldetését, s tudatában van annak, hogy a világ felé a keresztyén értékeket kell képviselnie (közösségi értelmezés). De egyénenként is, minden keresztyén Krisztus kenetének részeseként kötelezett a másik ember előtti szónak és cselekedetnek az igehirdetésére (személyi értelmezés).

Természetesen mindez vonatkozik a hivatalt hivatásként betöltő egyházi szolgálókra is, így a *presbiterekre* is, akik az egyetemes papság tagjai, tisztségviselők, de nem tisztviselők, azaz nincs hivataluk, de hivatásuk, belső elhívottságuk éppen olyan elengedhetetlen követelmény, mint az egyház hivatalban levő szolgálói esetében. Az egyházalkotmányok rendelkeznek mind a presbiter személyére, mind a presbitériumra mint testületre nézve. Erdély egyik jelentős teológusa és lelkipásztora mondta, hogy sajnálatos módon a mi református egyházunkban nincsenek presbiterek, csak presbitériumok vannak. Ezt a különös kijelentést úgy értelmezte, hogy a presbiterek egyenként nem teljesítik azt a szolgálatot, amelyre őket a Szentírás kötelezi.⁵ A helyenként működő presbiter-továbbképzők feladata nem csupán az, hogy a kánonban előírt köteleességekre figyelmeztessék a tagokat, hanem az is, hogy előkészítsenek egy olyan egyházalkotmányt, amely több szolgálati lehetőséget nyújt a presbiternek. Túl merész dolog elképzelni, hogy a presbiter adott esetben kereszttel és úrvacsorát oszt. (Úgy gondolom, annak, hogy a keresztség sákramentumát a presbiter közölje, nincs semmilyen köze az ún. bábakeresztséghez.) Ennek eltiltására nincs komolyan vehető bibliai igazolás, arról nem is beszélve, hogy a szórványhelyzet és a már rövid távon várható lelkészhiány is szükségessé teszi. Az persze magától értetődő, hogy az ilyen szolgálatokra ki kell választani a megfelelő kegyelmi ajándékot nyert személyt, és az is, hogy őt erre fel kell készíteni. Az egyház struktúrája történelmileg meghatározott, ami azt jelenti, hogy ezen adott esetben változtatni lehet és kell is.

Az egyetemes papság minden tagjának, minden presbiternek tudnia és vállalnia kell, hogy Isten, az egyházi hatóságok és saját lelkiismerete előtt állva, tisztét és hivatását olyan készséggel és hűséggel töltsse be, mint az angyalok a mennyben (HK 124. fejelet).

Megjelent a „Kálvincsillag” 1911. számában.

⁵ László Dezső szóbeli megnyilatkozása.